

Formy spoluviny.

Vladimír M í š a (Brno.)

(Pokračování.)

II. Účastenství.

Jako účastenství označujeme ty případy spoluviny, kdy proti pachateli stojí osoby, jichž činnost byla pouze podmínkou trestně rozhodného výsledku, který činností pachatelovou vysvětlujeme, a které by bez jiné formy trestné činnosti než pachatelství byly beztrestny, leč že by jejich činnost byla prohlášena sama o sobě za trestnou, bez ohledu na výsledek, k němuž směřovala.

Vymezení účastenství není v teorii jednotné; stojí tu proti sobě teorie subjektivní (Buri, Prušák) a teorie objektivní, (Birkenmayer, Lammasch, Liszt a j.); vedle nich staví Prušák t. zv. teorii typovou, tvrdí však, že jest v podstatě subjektivní.⁶⁾

Teorie subjektivní vycházejíc z filosofického pojmu příčiny jako souhrn *všech* podmínek nutných k přivodění určitého výsledku, považuje všechny tyto podmínky za absolutně rovnocenné, pokud jde o jejich vztah k výsledku. Rozdíl mezi nimi může býti toliko relativní. Jestliže byla přivoděna činností několika osob trestně relevantní změna, pak činnost všech oněch osob podmiňuje tuto změnu, má vzhledem k ní stejnou váhu, takže chceme-li rozlišovati mezi činností osoby A, B a C, není po stránce vnější žádného dělidla

Rozdíl lze tudíž zjistiti toliko po stránce vnitřní, tedy ve vůli těchto osob. Liší se pak (Buri)⁷⁾ »vládnoucí vůle pachatelova od jehož rozhodnutí závisí, zda ke zločinu dojde, od vůle pomocníka, který se tomuto rozhodnutí podrobuje«. Pomocník pak nesmí míti vlastního zájmu na realizaci trestného činu. Výtce, že by bez takového zájmu nejednal, čelí Buri tím, že rozlišuje formální úmysl spáchatí trestný čin (tento úmysl má i pomocník) od materiálního úmyslu t. j. motivu, proč má býti trestný čin spáchán. A právě tento motiv jest rozhodující: jestliže některá z jednajících osob sleduje činem určitý účel, druhá spatřuje svůj účel v tom, aby prvá svého

⁶⁾ Prušák: Studie o účastenství, str. 104.

⁷⁾ Cituji z Prušákovy Studie o účastenství, str. 68 a n.; i další citace odtud.

účelu dosáhla, »stává se tím její vůle nesamostatnou, a vtiskuje nutně tuto nesamostatnost nejen činností zločinné jako výsledku této nesamostatné vůle, nýbrž i úmyslu formálnímu, jehož touto nesamostatnou činností má býti dosaženo. Tato nesamostatnost má pak v zápětí absolutně menší trestnost tohoto účastníka jako pomocníka«. Dále uvádí, že »úmysl původcovský má, kdo chce dosáhnouti svého samostatného účele, — zájmu, — svojí zločinnou činností, nebo alespoň kdo chce provésti hlavní činnost zločinnou v zájmu jiného; úmysl pomocnický pak má, kdo bez vlastního účele — zájmu — jedná tak, že jeho činnost zločinná je pouze prostředkem k dosažení cizího účele, aniž by chtěl svou činností vykonati činnost hlavní«. Původcem je pak, kdo jedná s úmyslem původcovským, pomocníkem, kdo jedná s úmyslem pomocnickým; to platí pro původcovství a pomáhání fyzické i psychické.

Prušák, který vychází rovněž z filosofického pojmu příčiny, konstruuje účastenství tak, že za návodce resp. pomocníka považuje tu z více osob, jichž činnost byla podmínkou trestně rozhodného výsledku, která chtěla společného cíle — t. j. onoho trestně relevantního výsledku — dosáhnouti *určitým způsobem činnosti*. »S pachatelským úmyslem jednal, a je tedy pachatelem, kdo činnost zločinnou (jak ve speciální části zákona uvedena je) sám (byl i za pomoci jiných) *spáchati chtěl*; s pomocnickým úmyslem jednal, a je tedy pomocníkem ten, kdo k činnosti oné jen *pomáhati chtěl*, s návodcovským úmyslem jednal a je tedy návodcem ten, kdo k činnosti oné jen *naváděti chtěl*. Jinými slovy: Pachatelem je ten, kdo jednal s úmyslem pachatelským, pomocníkem je, kdo jednal s úmyslem pomocnickým, návodcem, kdo jednal s úmyslem návodcovským (bez ohledu na to, zda omylem neb náhodou vykonal relevantní činnost úmyslu tomu neodpovídající)«. ⁸⁾ Rozhoduje pak úmysl konečný. »... i povzbuzující přítomnost na místě činu může býti pachatelstvím — předpokládajíc úmysl pachatelský«. ⁹⁾

Burí i Prušák dospívají shodně k poznatku, že úmysl pachatelův i účastníků je formálně stejný. Poněvadž pak po stránce vnější není mezi činností pachatele a účastníka, vzhledem k výsledku této činnosti, absolutního rozdílu, hledají tento rozdíl v materiálním obsahu úmyslu oněch osob. Burí spatřuje tuto obsahovou náplň v odpovědi na otázku *proč* chce kdo výsledku onoho dosáhnouti, Prušák v odpovědi na otázku, *jak* ho chce dosáhnouti.

Není úkolem této práce hodnotit teorii subjektivní pokud jde o nauku o kausální souvislosti; jestliže si však uvědomíme, že úkolem teorie trestního práva není zjistiti, co vše bylo podmínkou trestně relevantního výsledku, nýbrž pouze osoby,

⁸⁾ Prušák: Studie o účastenství, str. 78 a 79.

⁹⁾ I. c. str. 79.

jichž činnost byla pro onen výsledek tak významná, že lze ji prohlásiti za trestnou, pak postačí i onen relativní rozdíl mezi jednotlivými podmínkami tohoto výsledku, abychom zjistili, činnost které osoby jest považovati za jeho příčinu (ve smyslu trestního práva). Činnost tuto pak označujeme jako činnost pachatele. Jestliže předpis pozitivního práva stanoví, že pachatelem jest nejen ta osoba, jejíž činností je trestně relevantní změna dostatečně vysvětlena, poněvadž činnost tato je pro přivodění oné změny typickou, ale i každý, s jehož činností je tato změna též v atypické souvislosti, vidíme, že odpověď na otázku, kdo jest pachatelem, lze hledati toliko v předpisech platného práva, že pojem pachatele je čistě formální.

Stejně i pojem účastníků je formální: jsou to osoby, jichž činnost (v zákoně blíže vymezenou) zákon prohlašuje za trestnou, poněvadž byla rovněž jednou z podmínek trestně relevantní změny, ačkoliv tato jest již dostatečně vysvětlena činností osoby jiné (pachatele).

Jednání účastníka, je-li zaviněné, jest trestným činem, který se liší od trestného činu pachatelova jedině vzájemným vztahem mezi jednáním těchto osob a výsledkem: jednání pachatelovo jest příčinou toho výsledku, jednání účastníkového jeho podmínkou, ovšem trestně relevantní.

Trestný čin účastníkův jest deliktem výsledečným, neboť okolnost, zda jednání účastníkového je trestným činem, závisí na tom, zda byl (činností pachatelovou) přivoděn protiprávní výsledek, který pak může spočívati nejen ve skutečné změně v prostoru a čase, nýbrž i v pouhém ohrožení předmětů právní ochrany, ba i v pouhém přestoupení právních předpisů bez ohledu na výsledek. A právě tento moment, na který jsem již výše poukázal, že totiž kvalifikace určitého jednání závisí na výsledku činnosti jiné osoby, není ve shodě s požadavkem spravedlnosti, že každý má ručiti za vlastní zavinění a přičinění bez ohledu na náhodné okolnosti — takovou okolností jest i skutečnost, zda osoba, která má provésti činnost, již jest rozhodný výsledek přivoděn, ji též provede. Tomuto pojetí vyhovuje lépe konstrukce účastenství ne jako formy trestné činnosti, nýbrž jako deliktu formálního, jehož se dopustí, kdo jedná takovým způsobem, že jednání jeho může býti příčinou neb podmínkou cizího trestného činu, bez ohledu na to, zda jí též bylo.

*

Platné právo (dříve rakouské) pojednává o návodu, pomoci a účastenství (což dle terminologie platného práva jest určitý druh psychické pomoci, kdežto návod a pomoc jsou, jak jsme již výše viděli, označovány jako spoluvina) v § 5, při čemž stojí na zásadě akcesority účastenství potud, že návod, pomoc a účastenství (§ 5) jsou trestně relevantní jedině je-li jednání pachatelovo *trestným činem*; stačí tedy i pokus.

Mám za to, že rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského (3991/12, 4134/14, 4261/15), dle nichž k okolnostem omluvným dle odst. 2. § 5 jest čítati i okolnosti zlý úmysl pachatelův dle § 2 vylučující, odporují textu zákona: není-li dán tento úmysl, nemohl býti čin pachatelův ani účastníků zločinem, není tedy možno, aby jeho trestnost zanikla, když jí vůbec nebylo. Ostatně názoru tomuto odporuje též, jak ještě níže uvidíme, konstrukce t. zv. nepřímého pachatelství. Naopak ve prospěch jeho mluví Hye, autor osnovy tr. zákona z r. 1850, v níž se nynější odst. 2. § 5 vyskytuje.¹⁰⁾

A. *Návod.*

Návod je úmyslně vzbuzení rozhodnutí spáchatí individuálně určitý čin, který platné právo kvalifikuje jako trestný.

Trestný čin, jehož se návodce dopouští, musí vykazovati určité náležitosti subjektivní i objektivní:

1. Vedle způsobilosti býti subjektem trestného činu musí býti návodce svým trestným činem vinen. Jak bylo již výše řečeno, není kulpa u návodu pojmově vyloučena, je tedy možný návod kulposní; v platném právu se však setkáváme v § 5 s předpisem, který vylučuje návod kulposní (ze zločinu je vinen i kdo k němu »...úmyslně podnět dal, ...«). Ustanovení toto nevyplývá z toho, že návod je kvalifikován jako zločin, neboť, má-li činnost návodcova býti zločinem, jest třeba zlého úmyslu již dle § 1 tr. z. a proto jest vztahovati požadavek dolu návodcova i na návod k přečinům a přestupkům.

Je tedy po stránce subjekt. podstatnou náležitostí návodu:

a) *úmysl* přivoditi

b) *individuálně určitý čin*. Tento druhý požadavek vyplývá opět z prvního. Neboť návod ve smyslu platného práva jest možný jen je-li dán úmysl dle § 1 tr. z. Jestliže však představa návodce je tak neurčitá, že neobsahuje podstatné rysy skutkové podstaty některého trestného činu (tedy t. zv. dolus indeterminatus), nelze o úmyslu mluvíti.

Pouze v případech, které zákon výslovně uvádí, jest výzva k páchání individuálně neurčitých tr. činů trestná (§ 8 zák. č. 134/85; § 15 zák. č. 50/23), ne však jako návod, nýbrž jako samostatný trestný čin.

2. Po stránce objektivní jest nutno, aby návod byl příčinou jednání pachatelova, t. j. musí býti důvodem, proč se pachatel ke svému činu rozhodl. Rozhodl-li se pachatel ke svému jednání z jiného důvodu, jde o nezdařené svádění dle § 9. Činnost pachatelova pak musí vykazovati všechny náležitosti trestného činu, musí tedy býti jednáním protiprávným, *zavi-*

¹⁰⁾ Hye: Das öst. Strafrecht, str. 250; podobně Prusák: Studie o účastenství, str. 124 a n.; rovněž Hoegel: Geschichte d. österreichischen Strafrechts, str. 195 a n.; Milota: Trestní právo hmotné, str. 76.

něným a trestným. Poznatek tento je důležitý, neboť je tu vysloven požadavek náležitosti, jimiž se návod liší od t. zv. nepřímého pachatelství.

3. Naváděna musí býti osoba neb osoby určité, byť i neprospějí individualisace se nepožadovala.

4. Prostředky jimiž možno návod spáchat, uvádí § 5 pouze demonstrativně.

Trestný čin návodcův je stejně trestný jako čin pachatelův, je však okolností přitěžující (§§ 44, 263).

Jako zvláštní druh návodu bývá označována činnost t. zv. agenta provocateura, t. j. osoby, jež navedla jiného k trestnému činu proto, aby ho mohla udati. Činnost tato nebývá vždy považována za návod, neboť a. provocateur prý nemá zájmu na materiálním provedení tr. činu (Gelingen), který jest u návodce nutný, nýbrž pouze na provedení formálním (Vollendung).¹¹⁾

I když přihlížíme k tomu, že činnost agenta provocateura nemá vždy v zápětí dokonání činu, k němuž agent naváděl, nebo k motivu, který ho k navádění vedl, není důvodů, proč odlišovati jeho činnost od činnosti návodce. Motiv je skutečnost, která je pro obor práva bez významu, pokud norma nestanoví jeho právní relevanci, a navádění je trestné i tehdy, jestliže činnost pachatelova dospěla do stadia pokusu. Pokud tedy neobsahuje pozitivní právo zvláštních ustanovení o agentu provocateurovi, je činnost jeho buď beztrestná, anebo, vykazuje-li náležitosti návodu (i nezdařeného), trestná jako návod.

V platném právu obsahuje předpis o činnosti a. provocateura 3. odst. § 27 zák. č. 50/23; předpis tento souvisí s ustanovením o beztrestnosti v případě oznámení činu dle §§ 1, 2, 3 a 6 tohoto zák., k nimž bylo naváděno.

B. Pomoc.

Pomoc je úmyslné podporování pachatele před spácháním nebo při spáchání trestného činu.

1. Pokud jde o subjektivní náležitosti tr. činu pomocníkovy, platí totéž, co bylo řečeno o návodu, zejména že není pojmově vyloučena pomoc kulposní, že však platné právo vyžaduje úmysl pachatele podporovati ulhčením (dle jiných i umožněním) jeho činnosti.

2. Pokud jde o objektivní náležitosti trestného činu pomocníkovy, je věc sporná. Jedni (Prušák, Kallab) tvrdí, že musí býti příčinný vztah mezi činností pomocníkovou a výsledkem činností pachatelovy, jiní (Milota) zastávají názor, že ».... ochraně právních statků více vyhovuje mínění (též Mi-

¹¹⁾ *Lammasch: Grundriss, II. vyd., str. 37; proti tomu Hoegel: Geschichte des österreichischen Strafrechts, str. 206.*

řička), že pomoc je trestná i když zmíněného příčinného vztahu není.¹²⁾

Máme-li odpovědět na otázku, který názor je správný, jest nutno uvědomiti si přesně, co pomoc jest. Uvědomíme-li si, že je to forma trestné činnosti spočívající v tom, že osoba, která se této činnosti dopouští, není pachatelem, nýbrž pachatele pouze podporuje, že tedy výsledek trestně relevantní je dostatečně vysvětlen činností pachatelovou, a že činnost pomocníková jest pouze jednou (a vzhledem k činnosti pachatelově podřadnou) podmínkou tohoto výsledku, která právně relevantní je jedině proto, že pachatel přivodil protiprávní výsledek, pak nemůžeme otázku o nutnosti kausální souvislosti formulovati tím způsobem, že se tážeme po přímém příčinném vztahu mezi činností pomocníkovou a výsledkem činnosti pachatelovy; vztah tento může býti pouze prostředecný, t. j. hledaný vztah mezi pomocí a činností pachatelovou pojí se k trestně relevantnímu výsledku pouze prostřednictvím známého již kausálního vztahu mezi činností pachatelovou a výsledkem.

Tento hledaný vztah může spočívat buď v tom, že činnost pomocníková měla pro činnost pachatelovou takový význam, že nebýti jí byl by pachatel přestal na pokusu, poněvadž pro překážky na jeho vůli nezávislé (které právě poskytnutou pomocí bylo lze překonati) nebyl s to dosáhnouti konkrétního protiprávního výsledku, nebo v tom, že činnost pomocníková dosažení tohoto výsledku pouze usnadnila.

Chápeme-li takto kausální souvislost mezi činností pomocníkovou a výsledkem, pak nezbyvá, než zastávat její nutnost. Jestliže pak činnost pomocníková ani neusnadnila přivodění rozhodného výsledku, ale pachatel o ní věděl, jde o pomoc psychickou, u níž hledaný vztah spočívá prostě v tom, že skutečnost, která jest jako pomoc psychická označovaná (t. j. vnější stránka této činnosti), prostě vstoupila do vědomí pachatelova a byla s to jeho rozhodnutí posílit.

3. Činnost pomocná může spočívat nejen v opatrování prostředků ke spáchání trestného činu nebo v odvracení skutečných překážek (pomoc fyzická) nýbrž i v takovém působení na pachatele, jež mu čin usnadňuje po stránce vnitřní (pomoc psychická, intelektuální). Prostředky této pomoci psychické jsou na př. rada, poučení, vyvracení pochyb, tedy ve směr činnost, která pachatele v jeho rozhodnutí je s to utvrditi. Nelze přehlédnouti, že tyto prostředky jsou též prostředky návodu; jich použití je však návodem bylo-li jimi rozhodnutí pachatelovo *vzbuzeno*.

Z povahy věci vyplývá, že jednání, jež vykazuje znaky pomoci fyzické, již však pachatel nepoužil, je i pak trestné,

¹²⁾ Milota: Trestní právo hmotné, str. 75.

a to buď jako pokus pomoci, nebo vyloučíme-li na základě § 9 (a contrario) možnost pokusu pomoci, jako pomoc psychická. Pachatel nemusí o fyzické pomoci vědět; jestliže však o ní ani neví, ani jí nepoužil, pak není trestná, neboť tu není onen prostředek vztah mezi činností pomocnickovou a výsledkem.

Pomoc (fyzická i psychická) může být buď pozitivní nebo negativní. Názor o tom, která pomoc jest pomocí negativní, není jednotný. Jedni (Milota, Miříčka) považují za negativní pomoc jednání, odporující povinnosti k pozitivní činnosti, k přivedení nějaké změny, tedy v opomenutí; jiní (Kalab) ji spatřují v odvracení překážek. Rozdíl tento nemá praktického významu, teoreticky je však značný, neboť odvrácení překážky může být konáním i opomenutím.

Kriteriem, zda jde o negativní pomoc, bude zřejmě negace v činnosti pomocnickově. Nemůže jí být negace, která je shledávána v opomenutí, neboť i v konání (jako protikladu opomenutí) jest pojmově dosažena negace povinnosti; rozdíl je pouze v tom, že v prvním případě jde o povinnost přivoditi určitou změnou, kdežto v případě druhém o povinnost nepřivoditi ji. Proti tomu v pojmu »odvracení překážek« jest negace obsažena potud, že každé jednání, ať jest konáním nebo opomenutím, jest negací překážky směřuje-li k jejímu odstranění, bez ohledu na to, zda jde o odstranění skutečné překážky rázu hmotného či o neuposlechnutí předpisu stanovícího povinnost k jednání, jež má být překážkou trestného činu, nebo konečně o překážku rázu čistě nehmotného (na př. pochyby).

4. Od pomoci negativní liší se pouhá nečinnost, jež může dle předpisů platného práva zakládati skutkovou podstatu trestného činu, který spočívá buď v tom, že jinému trestnému činu nebylo zabráněno (zločin nadržování dle § 212 tr. z.; § 6 zák. č. 269/19; § 12 odst. 1. a 2. zák. č. 50/23) nebo, že tento tr. čin nebyl oznámen (na př. §§ 12, 17 odst. 2, 19 odst. 1 zák. č. 50/23; § 9 zák. č. 134/85; §§ 359, 372, 442, 443, 473, 475, 476, 477 tr. z.).

5. Pomoc musí být poskytnuta před spácháním nebo při spáchání trestného činu, není však třeba (na rozdíl od práva dříve uherského, § 69) úmluvy o poskytnutí této pomoci; byla-li však úmluva taková uzavřena, nemění to nic na povaze pomoci, leč že by šlo o pomoc, která má být poskytnuta *po* činu, a úmluva tato byla uzavřena před jeho spácháním. To jest t. zv. *účastenství (ve smyslu § 5 tr. z.)*.

Úmluvu tuto by bylo, dle toho, co bylo dosud řečeno, považovati za pomoc psychickou; platné právo ji však považuje, spolu s úmluvou o podílu v zisku a užítku, za zvláštní formu trestné činnosti, stojící vedle návodu a pomoci. Činnost tato je pak trestná i když k poskytnutí smluvené pomoci neb k po-

dflu v zisku nedošlo, ovšem činnost pachatelova musela do-
stoupiti alespoň stadia pokusu.

Od účastenství (§ 5) i pomoci (§ 5) liší se poskytnutí po-
moci po činu bez předchozího dorozumění. Činnost tato je dle
§ 6 trestna jako samostatný trestný čin, ovšem pouze pokud
trestní zákon tak zvláště stanoví (§§ 214, 217, 307; 185, 196
a 464 tr. z.).

C. Nedokonané svádění.

Nedokonané svádění je v podstatě pokus návodu. Spočí-
vá v činnosti, jíž mělo býti v osobě třetí vzbuzeno rozhodnutí
spáchat trestný čin, k čemuž však nedošlo a to buď proto, že
sváděný byl již dříve rozhodnut onen trestný čin spáchat,
nebo se sice svésti dal, ale k činu buď vůbec nepřistoupil a
nebo ustoupil od jeho dokonání dříve, než jeho jednání bylo
pokusem dle § 8.¹³⁾

Nedokonané svádění není formou trestní činnosti, nýbrž
samostatným trestním činem, je tedy k němu možno spolu-
pachatelství, návod i pomoc.

Jeho náležitosti (vedle bezvýsledného svádění) jsou:

- 1) musí býti naváděno k tr. činu, individuálně určitému;
- 2) musí býti naváděny osoby individuálně určité.

Těmito dvěma náležitostmi liší se trestný čin dle § 9 tr.
z. od tr. činů § 15 zák. č. 50/23 a § 8 zák. č. 134/85, k jichž
skutkové podstatě stačí, že bylo naváděno větší množství osob
k činům, jež mohou býti i ind. neurčité.

D. Komplot a tlupa.

Společným znakem těchto dvou útvarů jest, že jde o spo-
jení několika osob k provádění trestných činů; a sice označujeme
jako komplot spolčení se více osob k spáchání trestného čí-
nu neb činů individuálně určitých, jde-li o činy neurčité, mluví-
me o tlupě.

Dojde-li k spáchání trestného činu, jest posuzovati otázku
viny u každého z členů zvláště — nemá tedy vytvoření tako-
vého útvaru žádný vliv na trestnost zúčastněných; jde pouze o
označení významu čistě terminologického.

Toliko v některých případech (na př. § 5 zák. č. 134/85;
§§ 2, 9, 17 zák. č. 50/23) prohlašuje zákon taková spolčení za
trestna sama o sobě; pak nezávisí trestnost jednotlivců na způ-
sobu účasti, nýbrž všichni jsou zásadně stejně trestni. Došlo-li
k utvoření komplotu v případech, kdy zákon neprohlašuje ten-

¹³⁾ Proti tomu *Synek*: O nedokonaném svádění k trestným činům,
Sborník věd právních a státních, roč. 1909, str. 105 a n.

to útvar za trestný bez ohledu na to, zda též došlo k spáchání onoho činu, jenž byl účelem spolčení, jest možno činnost směřující k utvoření komplotu považovati za nedokonané svádění — za předpokladu, že nedošlo k provedení trestného činu —, což u tlupy, kde nejde o činy individuálně určité, je vyloučeno.

(Dokončení.)

Ještě o abdikaci presidenta republiky a § 66 ústavní listiny.

Prof. Dr. Zdeněk Neubaue r.

Ve svém článku Abdikace presidenta republiky (Všehrd, XVII, č. 4) vyslovil jsem názor, že abdikáčnĭ projev odstupujičího presidenta ze 14. prosince 1935 byl projevem presidenta republiky souvisícím s úřadem presidentovým ve smyslu § 66 ústavní listiny, takže za něj podle tohoto paragrafu odpovídala vláda. Vzhledem k obsahu tohoto projevu (doporučení nástupce) a ku známým politickým událostem, následujícím po abdikaci, bylo toto tvrzení do značné míry politicky relevantní a proto se stalo předmětem diskuse a pochybností. Vracíme-li se k věci ještě touto stručnou statí, neděje se tak ani pro politickou závažnost otázky ani pro jinakou její praktickou důležitost (případ se sotva v dohledné době bude opakovati), nýbrž jedině pro její zajímavost ústavně-právní.

Byl vysloven názor, že když abdikace jest aktem čistě jednostranným a její účinnost spadá v jedno s jejím vyslovením, pak prý ony části projevu odstupujičího presidenta, které následovaly po vlastním prohlášení resignace, nelze již pokládati za projev presidenta republiky, nýbrž za projev soukromé osoby, která již pravoplatně resignovala. V konkrétním případě tedy měli bychom — podle tohoto názoru — rozdělití celý resignáčnĭ projev, který dne 14. prosince 1935 přečetl v Lánech jménem presidenta T. G. Masaryka kancléř Dr. Šámal, na dvě části, zcela rozdílné právní povahy. Prvá část (»Presidentský úřad je těžký a odpovědný a vyžaduje proto plné síly. Vidím, že již nestačím a proto se ho vzdávám.«) jest akt ústavně-právní, projev presidenta republiky, za nějž vláda ve smyslu § 66 ústavní listiny odpovídá. Druhá část (t. j. celý zbytek projevu), byl navazovala zcela bezprostředně a bez jakéhokoliv stylistického nebo jiného přerušení, jest projevem soukromé osoby, za nějž vláda odpovědna není.

K tomuto názoru sluší poznamenati:

1. Abdikáčnĭ projev jest nutno pokládati za celek. Není-li pro abdikaci stanovena forma, platí ta forma, kterou abdikující funkcionář zvolil. Zvolil-li formu poněkud delšího projevu (o 9 větách), jsou všechny tyto věty součástí abdikáčnĭho aktu.